

Kärkihanke 3: Nopeutetaan siirtymistä työelämään (YO)

A) OPISKELIJAVALINTOJEN UUDISTAMINEN

Velvollisuus paikkojen varaamiseen ensimmäistä paikkaa hakeville tuli voimaan syksyllä 2016 alkaneen koulutuksen yhteishaussa. Opetus- ja kulttuuriministeriö on seurannut paikkojen varaamisen käyttöä ja vaikutusta. Sekä syksyllä 2016 että syksyllä 2017 alkaneen koulutuksen yhteishaussa paikkojen varaamisesta hyötyi noin 250 ensimmäistä paikkaa hakenutta. Kaikissa korkeakouluissa ja valtaosassa hakukohteista paikkoja varataan ensimmäistä paikkaa hakeville niin vähän, että sillä ei ollut vaikutusta valinnan tulokseen.

1. Miten korkeakoulu aikoo järjestää paikkojen varaamisen lisätäkseen ensimmäistä paikkaansa hakevien osuutta opiskelijoiksi valittavista?

2. Onko korkeakoulu kehittänyt opiskelijavalinnan kriteerejä niin, että koulutusalojen sukupuolisegregaatiota voidaan purkaa? Mitä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen liittyviä haasteita korkeakoulu on tunnistanut opiskelijavalinnoissa ja niiden kehittämisessä korkeakoulutasolla ja valtakunnallisesti?

TTY:n hakukohteissa ensikertalaisikiintiöitä nostettiin vuodesta 2017 vuodelle 2018 seuraavasti: Arkkitehtuurin hakukohde 30% (20% 2017) ja diplomi-insinöörin tutkinnon hakukohteet 60% (50% 2017). Asiaa tarkastellaan vuosittain.

Opiskelijavalinnassa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta käydään jatkuvasti keskustelua DIA-yhteisvalinnan yhteydessä ja valintauudistuksen ratkaisuja (pistemallit) on pyritty tarkastelemaan myös sukupuolisegregaation näkökulmasta. Myös koulutuksen periytyvyys herättää keskustelua siitä, miten nuorten lahjakkuus pysyttäisiin hyödyntämään täysimääräisesti. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen kannalta on tärkeää säilyttää jatkossakin riittävästi erilaisia väyliä erilaisille hakijoille.

Naisten hakeutuminen diplomi-insinöörikoulutukseen on asia, johon on kiinnitettävä erityistä huomiota. Tekniikan alalla naisten osuus opiskelijaksi hakeutuvista on vuosikymmenet ollut huomattavasti miehiä pienempi. TTY:n omien selvitysten mukaan esimerkiksi yhteispistekiintiössä valitut naiset etenevät opinnoissaan muissa valintakiintiöissä valittuja paremmin. Asia on herättänyt TTY:ssä huolta opiskelijavalintauudistuksen osalta, koska yhteispistekiintiöstä odotetaan luovuttavan. Opiskelijavalinnalla voidaan vaikuttaa vain rajallisesti naisten määrään opiskelijoina tekniikan alalla, sillä selittävät tekijät ovat syvemmällä yhteiskunnallisissa ja kulttuurisissa rooliodotuksissa ja koulutusjärjestelmässä. Merkittävin tekniikan alan rekrytointipohjaan vaikuttava tekijä on nuorten matematiikan ja luonnontieteiden osaamistaso.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta haastavia teemoja opiskelijavalinnassa ovat myös kielitaitoon liittyvät kysymykset (koulusivistyskieli) sekä esimerkiksi pakolaiset ja turvapaikanhakijat hakijoina. Näihin kysymyksiin on haettu yliopistokentässä yhteisiä ratkaisuja valintaperustesuositusten kautta. Yhdenvertaisuus kielitaidon osoittamisen suhteen voi toteutua vasta, kun koulusivistyskielestä viedään merkintä opiskelijalle hänen koulutustietoihinsa jolloin koulusivistyskieli ei ole pelkästään hakijan itsensä ilmoittama tieto Opintopolussa. Korkeakouluopintoihin vaadittava riittävä kielitaito on asia, joka voitaisiin linjata valtakunnallisesti voimakkaamminkin kuin valintaperustesuositusten kautta. TTY on muokannut valintaperusteitaan ja opiskelijavalintaan liittyviä käytäntöjään suositusten perusteella.

B) TOISEN ASTEEN KOULUTUKSEN JA KORKEA-ASTEEN KOULUTUKSEN VÄLISEN YHTEISTYÖN LISÄÄMINEN

3. Mitä uusia yhteistyökäytäntöjä korkeakoululla on toisen asteen kanssa? Valmisteleeko korkeakoulu uusia yhteistyömalleja toisen asteen kanssa?

Tekniikan alan osalta keskeisiä valintoja tehdään jo peruskoulusta toiselle asteelle siirryttäessä. Oppilaitosyhteistyötä tarkastellaan TTY:ssä kokonaisuutena, joka kattaa toisen asteen lisäksi perusopetuksen kanssa tehtävän yhteistyön. TTY kohdistaa toimenpiteitä toisen asteen lisäksi myös perusopetuksen puolelle.

Opiskelijavalintauudistus lisää tiedotustarvetta toisen asteen alkupäähän. TTY on pyrkinyt vastaamaan asiaan muuttamalla aiemmin lähinnä ylioppilaskokeille suunnatut tilaisuudet kaikkia lukiolaisia koskevaksi. Esimerkiksi vuosittain kampuksella järjestettävä abipäivä on muutettu lukiolaispäiväksi. Lisäksi uutena tilaisuutena järjestetään toisen asteen opiskelijoille ja heidän vanhemmilleen suunnattu 'Ilta kampuksella' -tilaisuus.

TTY tekee tiivistä yhteistyötä Tampereen kaupungin toisen asteen johdon ja Tampereen korkeakoulu-yhteisön kanssa tavoitteena edistää yhteistyömuotojen kehittämistä Tampereen seudun lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulutuksen välillä sekä sujuvien siirtymien kehittämiseksi toiselta asteelta korkeakouluun. Esimerkiksi KOROTA-yhteistyön kautta Tampereen alueen toisen asteen opiskelijat voivat opiskella korkeakouluopintoja opiskelijana toisella asteella. TTY valmistautuu pilotoimaan MOOC-kurssin (ohjelmointi) käyttöä toisen asteen yhteistyössä ja opiskelijavalinnassa.

C) DIGITAALISET OPPIMISYMPÄRISTÖT, VERKKO-OPETUS-TARJONTA JA DIGITAALINEN KOULUTUSYHTEISTYÖ JA DIGIPEDAGOGINEN OSAAMINEN

4. Onko korkeakoulu käynnistänyt uusia, edellisellä kierroksella raportoimattomia digitaalisten oppimisympäristöjen, korkeakoulujen yhteisen tai vastavuoroisesti järjestetyn opintotarjonnan, yhteisen oppimateriaalituotannon, digipedagogisen osaamisen arvioinnin ja kehittämisen tai avoimen opintotarjonnan kehittämishankkeita?

5. Mitä mahdollisuuksia korkeakoulu on tunnistanut yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi digitaalisessa opetuksessa?

TTY on jatkanut strategiansa mukaisesti oppimisympäristöjen kehittämistä kohdentaen siihen säätiön pääoman tuottoja, ja panostanut erityisesti opetuksen joustaviin toimintatapoihin ja opetustilojen varusteluun. Lisäksi digipedagogiikkaa on lisätty esimerkiksi kielenopetuksessa IPAD-uudistuksilla, hyödyntämällä automatisointia osittain laskuharjoitusten tarkistamisessa, matematiikan verkko-opetusmateriaalin kehittämisessä ja fysiikan oppimislaboratorion opetuksessa.

Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistäviksi mahdollisuuksiksi on tunnistettu esimerkiksi videoteknologian käyttö opetuksessa ja sähköinen arviointi. Videoteknologian käyttö mahdollistaa monimuotoisten opetusmenetelmien käyttämisen lisäksi luentojen tallentamisen ja ajan ja paikan suhteen joustavan opiskelun. Sähköinen arviointi on mahdollista suorittaa ympäri vuoden. TTY:llä on käytössä myös esteetön tenttitila ja siihen liittyvä tenttipalvelu.

D) OPINTOJEN YMPÄRIVUOTISTAMINEN

6. Miten korkeakoulu huolehtii ympärivuotisesta opintotarjonnasta siten, että opiskelija voi suorittaa opintoja joustavasti esimerkiksi kesäopintoina? Kuinka laajasti järjestätte eri aloilla tutkinto-opiskelijoille ajan ja paikan suhteen joustavia opintoja, esimerkiksi verkko-opintoja ja intensiivikursseja?

Keskeisimpiä opintojaksoja tarjotaan kesäopetuksena ja kesällä on myös mahdollisuus suorittaa kandidityöseminaareja sekä erilaisia erikois- ja projektitöitä. Lukuvuoden viimeisen periodin toinen arviointikerta järjestetään kesällä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus saada suoritukset vielä kyseiselle lukuvuodelle. Kesällä 2018 toteutetaan Tampere3 -yhteistyössä Summer School, jossa on tarjolla yli 30 opintojaksoa. Summer School -opinnot ovat Tampere3-korkeakoulujen opiskelijoille maksuttomia. Sähköinen arviointi on mahdollista suorittaa ympäri vuoden.

Kysymysten 4 ja 5 tematiikkaan liittyviä kehittämishankkeita tehdään myös Tampere3-yhteistyössä uuden yliopiston ja koko Tampereen korkeakoulu yhteisön tarpeisiin, ja tähän liittyviä projekteja on jo käynnissä tai käynnistymässä. Tampere3-yhteistyössä kartoitetaan nykytilanne digitaalisten oppimisympäristöjen osalta, määritellään toimintaympäristö opetuksen verkkopalveluille sekä toteutetaan yhtenäinen digitaalinen oppimisympäristö Tampere3-korkeakoulujen käyttöön. Opetusta ja oppimista palvelevat ympäristöt, ovat ne sitten fyysisiä, virtuaalisia, sosiaalisia tai kulttuurisia, voivat hyötyä digitaalisempien oppimisympäristöjen käytöstä niiden tuodessa joustavuutta ja ajasta ja paikasta vapaita oppimis- ja opetustilanteita. Oppimisympäristö ei tässä yhteydessä tarkoita yhtä järjestelmää, vaan useiden toimintojen kokonaisuutta, joka on käyttökokemukseltaan yhtenäinen. Ratkaisuihin voidaan hyödyntää digitalisaatiota laajastikin, mutta niiden yhteydessä on oltava myös opetuksen tavoitteisiin, menetelmiin ja arviointiin liittyviä innovaatioita. Opettajuuden tukemiseen suunnitellaan palveluita siten, että opetushenkilökunta tuntee monipuolisesti ajantasaisia erilaisia opetus- ja ohjausmenetelmiä, opetusteknologioita sekä oppimisjärjestelmiä ja osaavat soveltaa niitä opetuksen huomioiden osaamisperustaisuuden.

Viime vuonna Tampereen yliopistossa aloitettua digimentoritoimintaa on laajennettu Tampere3-kontekstiin. Toiminnalla pyritään opetuksen kehittämistoiminnan tukemiseen ja tietoisuuden lisäämiseen digitalisaation mahdollisuuksista. Välillisesti toiminta tukee myös laadukkaampien verkkototeutusten kehittämistä.

Opiskelijoiden joustavien opintopolkujen tukemiseksi Tampere3:ssa toteutettiin vuonna 2016 projektina ensimmäinen versio ristiinopiskelun tukipalvelusta erityisesti tutkinto-opiskelijoiden ja ammatillisen opettajakoulutuksen opiskelijoiden opintotarjonnan laajentamiseksi ja opintohallinnollisen prosessin automatisoimiseksi. Nykyisellä toimintatavalla Tampere3:ssa ollaan toteutettu n. 1000 opintojakson yhteistarjonta. Opiskelijat ovat löytämässä tarjonnan antamat mahdollisuudet. Kuluvan lukuvuoden 2017-2018 osalta tammikuun lopussa ristiinopiskelussa opintojaksoille ilmoittautuneita oli 2000, jossa oli lisäystä 40% edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan nähden. Tampere3:ssa ollaan aktiivisesti kehittämässä ja hyödyntämässä kehitetään ja hyödynnetään ristiinopiskelun toimintatapoja. Tärkeitä näkökulmia ristiinopiskelun hyödyntämisessä ovat yliopiston ja ammattikorkeakoulun muodostaman korkeakoulu yhteisön opiskelijoiden tukeminen, yliopistojen yhdistymisen siirtymäajan tuki sekä palveluiden laajentaminen kv-opiskelijoiden käyttöön oppijanumeron käyttöönoton kautta.

E) MUUTA

7.Mitä muita toimenpiteitä on meneillään tai harkitaan työelämään siirtymisen nopeuttamiseksi?

8.Millaisia toimenpiteitä on meneillään aiempien opintojen tai muutoin hankitun osaamisen tunnustamisen parantamiseksi?

Tampere3:n koulutuksen suunnittelussa valmistellaan monenlaisia kehittämistoimia, joilla edistetään opiskelijoiden työelämään siirtymistä kuten tutkintojen osaamisperustaisuuden kirkastaminen, tutkintojen rakenteiden ja sisältöjen uudelleen suunnittelu, tiivistetty opetustarjontaa tutkintojen osaamistarpeisiin keskittyen sisältäen poisvalintoja ja profilointia. Opiskelijoiden mahdollisuuksia luoda työelämäkontakteja edistetään myös aitojen työelämätapauksen kautta kuten projekti- ja opinnäytetyöt sekä Tampere3-yhteistyössä kehitettävien oppimis- ja innovaatioympäristöjen kautta.

TTY on mukana 'Tyyli - työelämäjaksoja ja työssäoppimista yliopisto-opintoihin' -hankkeessa 2015-2018 (ESR). Hankkeessa kuuden yliopiston (Aalto-yliopisto, Lapin yliopisto, Lappeenrannan teknillinen yliopisto, Oulun yliopisto, Tampereen teknillinen yliopisto ja Turun yliopisto) yhteisen kehittelyn avulla aikaansaadaan uusia harjoittelun toimintamalleja, minkä lisäksi myös muu opintojen aikainen työssäkäynti tehdään tavoitteelliseksi ja arvioidaan saatu työkokemus työssä tapahtuvan oppimisen näkökulmasta (opinnollistaminen).

Koulutuksen kehittämisessä on korostettu osaamisperustaisen opetussuunnitelman merkitystä muutoin hankitun osaamisen tunnustamisessa. Tampere3-yhteistyössä laaditaan selkeät toimintamallit aiempien opintojen tai muuten hankitun osaamisen tunnustamiseksi sekä opettajille että opiskelijoille.

AHOT-menettelyjä kehitetään jatkuvasti ja niissä mahdollistetaan non- tai informaalin osaamisen tunnustamista. Myös 'Tyyli' -hankkeessa kehitetään työssä hankitun osaamisen tunnustamista.